

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

حامد غلامپور گالشکلامی^۱

خلیل میرزایی^۲

بهرام قدیمی^۳

زهرا علیپور درویشی^۴

تاریخ وصول: ۹۷/۱۲/۰۵

تاریخ پذیرش: ۹۸/۰۳/۲۵

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی تأثیر عوامل اجتماعی و فرهنگی بر تمایل به ورزش جوانان به ویژه زنان می‌باشد. پژوهش حاضر از نظر نوع پژوهش از نوع کاربردی و بر اساس مسیر از نوع توصیفی می‌باشد که بر روی جوانان شهر تهران انجام شد. جامعه آماری پژوهش، کلیه جوانان ساکن در شهر تهران در حدود ۳۰۴۰۲۴۸ نفر بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ می‌باشند که بر اساس جدول برگرفته از گن دی ایزرائیل به میزان ۳۷۰ نفر به عنوان نمونه تعیین و برای اطمینان از عدم تورش ۴۰۰ نفر به عنوان نمونه‌ی نهایی انتخاب گردید و با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای نمونه‌گیری انجام شده است. ابزار گردآوری داده‌ها، پرسشنامه‌های استاندارد شده‌ی حمایت اجتماعی، پذیرش اجتماعی، سرمایه اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، سرمایه فرهنگی، هوش فرهنگی و جهت‌گیری مذهبی و پرسشنامه‌ی پژوهشگر ساخته‌ی تمایل به ورزش همگانی با ضریب CVR برابر با ۰/۸۶، اعتبار سازه برابر با ۰/۷۷ و پایایی برابر با ۰/۸۹ بودند. نتایج به دست آمده از همبستگی پیرسون و رگرسیون خطی حاکی از آن بود که عدم وجود سرمایه‌ی اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی و حمایت اجتماعی بر تمایل جوانان به ورزش همگانی تأثیر گذار بودند و عدم وجود پذیرش اجتماعی، هوش فرهنگی، سرمایه‌ی فرهنگی و باورها و جهت‌گیری‌های اعتقادی و ارزشی تأثیری بر تمایل به ورزش همگانی نداشتند.

واژگان کلیدی: ورزش همگانی، عوامل اجتماعی، عوامل فرهنگی، جوانان شهر تهران.

۱- دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی ورزش، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲- دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). mirzaeei_khalil@riau.ac

۳- دانشیار گروه جامعه‌شناسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۴- استادیار گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه

ورزش همگانی، پرداختن عامه مردم به ورزش حتی در زمانی کوتاه با توجه به امکانات موجود و شرایط افراد است و در این میان، وظیفه اصلی سازمان تربیت بدنی و نهادهای مربوط، دعوت از مردم برای ورزش‌های همگانی مانند پیاده‌روی، دوچرخه سواری، کوه پیمایی، دوهای عمومی و ورزش‌های بومی و محلی است. ورزش همگانی، دامنه سنی سه تا بالای هفتاد سال را شامل می‌شود و انواع مختلف فعالیت‌های جسمی شامل بازی‌های غیر منظم و خود جوش محلی تا تمرین‌های بدنی منظم را در بر می‌گیرد و شامل ورزش صبحگاهی، فعالیت در پارک‌ها و فضای باز، کوه پیمایی یا کلاس‌های آمادگی جسمانی می‌شود که عموماً به ورزش‌های گروهی غیر رقابتی و بدون هزینه و یا ارزان قیمت اطلاق می‌شود (سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۸۴: ۱۱). امروزه حدود ۵۰ ورزش در جهان، ورزش همگانی شناخته شده است که طیفی از دویدن‌های آرام تا بازی‌های المپیک را در بر می‌گیرد (سمیع نیا و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۲۲). نکته‌ی در خور توجه پیرامون ورزش همگانی این است که توسعه ورزش همگانی به شرایط اجتماعی و فرهنگی بستگی دارد. جامعه‌شناسان ورزش به این موضوع در قالب کلی جامعه‌پذیری ورزشی توجه کرده‌اند. آن‌ها معتقدند ورزش همگانی بدون ارتباط با تأثیرات اجتماعی و عادات‌های فرهنگی نمی‌تواند درک شود و فرآیندهای اجتماعی و فرهنگی موجب رشد فزاینده مشارکت ورزشی در زندگی مردم می‌شود (مهر آیین، ۱۳۸۷: ۱۱۹).

اهمیت تأثیرات متقابل ورزش و ابعاد گوناگون اجتماعی و فرهنگی به اندازه‌ای است که توجه اولین جامعه‌شناسان و پیشگامان جامعه‌شناسی ورزش هم‌چون مارسل موس، یوهان هویزینگا، رژه کایووا، نوربرت الیاس و پیر بوردیو را به خود جلب کرده است. «ورزش، پدیده‌ای اجتماعی - فرهنگی است که پیوندی اندام وار با مجموعه نهادها و ساختارهای اجتماعی دارد؛ بدین معنا که دستاوردهای ورزش و فعالیت‌های آن به‌طور کلی یک شاخص عمومی است. از یک سو، با آن درباره سطح پیشرفت اجتماعی و فرهنگی یک جامعه می‌توان داوری کرد و از سوی دیگر، پیشرفت و ترقی ورزشی نیز به داده‌ها و عوامل اجتماعی حاکم بر جامعه وابسته است. به همین دلیل، تحلیل نهایی شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حجم و میزان هماهنگی اجتماعی موجود میان این شرایط از رهگذر شماری از روابط غیر مستقیم است که تعیین می‌کند ورزش تا چه اندازه می‌تواند پیشرفت کند و تا چه حد می‌تواند واپس رود» (انورالخولی، ۱۳۹۱: ۱۲)؛ بنابراین در تحلیل نهایی، میزان گرایش و پیشرفت در ورزش و دستاوردهای آن، با شاخص‌های موجود اجتماعی و فرهنگی ارتباط زیادی دارد.

ورزش در طول تاریخ زندگانی بشر متمدن همواره با او همراه بوده و در تمامی تمدن‌های گذشته از آن بهره‌برداری فراوانی شده است. البته در برخی جوامع به عنوان رکن مهمی برای حفظ جامعه و به ویژه حکومت، در مقابل اقوام بیگانه از تربیت بدنی و ورزش به منظور آمادگی جسمانی و روحی مردم و سربازان برای مقابله با دشمن استفاده می‌شد. به‌طور کلی ورزش در تمام دوران زندگی انسان‌ها حایز

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

اهمیت است ولی چون مبنای تربیت جسمی و روحی در سنین جوانی گذاشته می‌شود، باید اهمیت بیش‌تری در این دوران برای ورزش قائل بود. ورزش علاوه بر آنکه موجب می‌شود، جوانان سرگرمی مناسبی برای گذران اوقات فراغت خود داشته باشند، در تأمین سلامت جسمی و روحی آنان تأثیر بسیاری دارد. بسیاری از آثار نامطلوب محیط اجتماعی، اقتصادی، وضع خانوادگی، وراثت و نظایر آن با استفاده از ورزش می‌توانند کاهش بیابند یا حتی به‌طور کلی از میان بروند (دریایی و گندم کار، ۱۳۹۴).

مطابق با تعریف سازمان ملی جوانان، دامنه‌ی سن جوانی به فاصله سنی بین متوسط سن بلوغ یعنی ۱۵ سال تا متوسط سن اشتغال و ازدواج یعنی ۲۹ سال منسوب است. در این بین ورزش همگانی برای این دامنه‌ی سنی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، ورزش همگانی پرداختن به مجموعه‌ای از فعالیت‌های ورزشی ساده، کم هزینه، غیر رسمی، فرح بخش و با نشاط است که امکان شرکت در آن‌ها برای همه‌ی افراد وجود داشته باشد. ورزش همگانی و تفریحی در قالب پنج فعالیت و برنامه جداگانه و مرتبط با هم اجرا می‌شود که عبارتند از: ورزش آموزشی، ورزش غیر رسمی، ورزش درون بخشی، ورزش برون بخشی و ورزش باشگاهی. این فعالیت‌ها معمولاً به صورت انفرادی یا دسته جمعی و در مکان‌هایی مانند ورزشگاه، بوستان‌ها، دشت‌ها و مکان‌های طبیعی داخل و خارج شهر انجام می‌شود (حسین پور، ۱۳۹۰).

در دهه‌های اخیر، بسیاری از جوامع با سرعت به سمت صنعتی شدن و اقتصادی شدن رفته‌اند و زندگی انسان در آن‌ها به زندگی ماشینی بدل شده است. زندگی ماشینی، ابتکار عمل را از انسان گرفته و او را دچار فقر حرکتی کرده که به دنبال خود مشکلات متعدد جسمی، روانی و اجتماعی را پدید آورده است (جوادی‌پور و سمیع نیا، ۱۳۹۲: ۲۲)؛ بنابراین نقش ورزش و فعالیت بدنی، راهبردی بسیار مهم است که توانایی بالقوه‌ای در یاری رساندن به اهداف سلامتی، اجتماعی و اقتصادی دارد. ورزش‌های همگانی و تفریحی، بخشی مهم از این راهبرد است؛ زیرا ورزش همگانی، ماهیتی تفریحی، آزادانه و انتخابی دارد و همین امر سبب شکل‌گیری آثار مختلف آن از قبیل سلامت جسمانی و روانی، لذت بخشی و با نشاط بودن شده است (زنگی آبادی، ۱۳۸۸: ۱۹).

آکرز در سال ۱۹۸۵ بیان داشت، مطالعاتی که به جنبه اجتماعی ورزش تأکید دارند بیان می‌دارند که اگر شرایط اجتماعی مناسب باشد، شخص به ورزش کردن ادامه می‌دهد و در غیر این صورت یا شاخه ورزشی خود را تغییر می‌دهد و یا به‌طور کلی از ورزش کناره‌گیری می‌نماید (فتحی، ۱۳۸۸). برخی از تحقیقات بر جنبه‌های فرهنگی مساله ورزش تأکید کرده‌اند (هورن، تامیلنسون و وائل، ۱۹۹۹ به نقل از فتحی، ۱۳۸۸). این تحقیقات نیز نشان دهنده تأثیرات عوامل فرهنگی بر ورزش هستند.

تاریخ بیانگر تمایل درونی انسان به فعالیت‌های جسمانی است. در جوامع بدوی یا در فرهنگ باستانی، برنامه‌های تربیت بدنی سازمان یافته وجود نداشت، ولی فعالیت‌های بدنی بخش لاینفک زندگی روزمره انسان را تشکیل می‌داده و بدن‌های سالم، قوی و پرورش یافته از ویژگی‌های ظاهری مردم آن زمان بوده است. امروزه، ورزش ابزاری مهم در دست حکومت‌ها و دولت‌ها برای هدایت مردم به سوی

اهداف است؛ زیرا عمده‌ترین وسیله تربیت همگانی در جامعه معاصر در کشورهای پیشرفته صنعتی ورزش است (اسمعیلی، ۱۳۹۳).

ورزش همگانی با وجود سادگی حرکات در زمینه سلامت شهروندان می‌تواند نقش مهمی را بر عهده گیرد. از طرف دیگر این نوع ورزش رایگان است و نیاز به سرمایه‌گذاری آن‌چنانی شهروندان ندارد. به همین علت بررسی رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی ضرورت دارد، زیرا از طریق شناسایی این عوامل می‌توان به بهترین نحو به مدیران و برنامه‌ریزان کلان دولتی، کمک کرد تا با یک برنامه ریزی دقیق، ورزش را در اوقات فراغت جوانان جای دهند تا این افراد زندگی ورزش محور را به عنوان سبک زندگی خویش انتخاب کنند. بنابراین لازم و ضروری است که به رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل به ورزش به ویژه ورزش همگانی پرداخته شود.

از جمله عوامل اجتماعی در این پژوهش، حمایت اجتماعی، پذیرش اجتماعی، سرمایه‌ی اجتماعی و رفتار مطلوب اجتماعی و از جمله عوامل فرهنگی، سرمایه‌ی فرهنگی، هوش فرهنگی و جهت‌گیری مذهبی است. حمایت اجتماعی از سوی خانواده، دوستان و حتی دیگران و یا دولت در گرایش به ورزش سهیم است. می‌توان گفت، هنگامی که خانواده هزینه‌های لازم برای فرزند را تهیه و از اهداف وی پشتیبانی به عمل می‌آورند، و در دسترس داشتن دوستانی که در فعالیت‌های اوقات فراغت با فرد سهیم هستند و تشویق دولت به ورزش همگانی و پشتیبانی‌های گوناگون از جمله رسیدگی به افراد مصدوم در ورزش و یا تبلیغاتی در رسانه‌های گروهی برای تشویق شهروندان به ورزش همگی موجب می‌شوند که روز به روز تمایل جوانان به ورزش همگانی افزایش یابد همان‌طور که کوب (۱۹۷۶)، بیان می‌دارد که هرچه فرد، حمایت دیگران را بیش‌تر درک نماید، آسیب‌پذیری وی در برابر استرس‌های محیطی کم‌تر شده و حمایت اجتماعی موجب این احساس در فرد می‌گردد که وی مورد علاقه دیگران است، از وی مراقبت می‌شود، ارزش و احترام دارد و متعلق به شبکه‌ای از ارتباطات است. بدین سان داشتن شبکه‌ای از ارتباطات منسجم و حمایت‌کننده می‌تواند موجبات تمایل به ورزش همگانی را فراهم آورد. همچنین، داشتن حد مطلوبی از پذیرش اجتماعی و عمل کردن به آنچه که مطابق ارزش‌های درونی انسان است و تا حدی با جامعه نیز در تضاد نیست می‌تواند موجبات تمایل به ورزش همگانی را به وجود آورد. بنابراین، می‌توان انتظار داشت هنگامی که فرد به عنوان عنصری از اجتماع نسبت به افرادی که در نزدیکی وی هستند مورد اعتماد قرار می‌گیرد می‌تواند در یک شبکه ارتباطی قرار گیرد و تشریک مساعی داشته باشد و ورزش همگانی را به عنوان ارزشی درونی و مطابق با جامعه در نظر گرفته، در آن تشریک مساعی خود را نشان دهد. همان‌طور که از نظر کیبیز (۲۰۰۰) افرادی که سطوح مطلوبی از پذیرش اجتماعی را دارا می‌باشند دید مثبتی به ذات بشر دارند به افراد دیگر اعتماد می‌کنند و معتقدند مردم قادرند خوب باشند. شناخت و پذیرش دیگران، ارزش فرد و سرانجام باور به تحول مثبت اجتماعی می‌تواند وحدت اجتماعی،

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

پیوند اجتماعی و حسن ظرفیت برای رشد مداوم جامعه و میزان راحتی افراد در پذیرش دیگران را ارزیابی کنند (کیبیز، ۲۰۰۵).

یکی دیگر از عواملی که می‌تواند بر ورزش همگانی تأثیر داشته باشد سرمایه‌ی اجتماعی است که شامل سه مؤلفه‌ی اعتماد، همبستگی و مشارکت است. اعتماد یکی از جنبه‌های مهم روابط انسانی است که زمینه‌ساز مشارکت و همکاری میان اعضای جامعه را فراهم می‌آورد و اعتماد می‌تواند مشارکت را در زمینه‌ی ورزشی نیز ایجاد کرده و موجب تمایل جوانان برای همکاری در امر ورزش شود. همچنین هنجارها که مشارکت و درگیری ذهنی و عاطفی افراد در موقعیت‌های گروهی است باعث می‌شوند که جوانان برانگیخته شوند و برای دستیابی به هدف ورزش گروهی به همدیگر یاری رسانند و در مسئولیت کار شریک شوند و شبکه‌ها که پیوندهای ویژه بین جمع مشخصی از جوانان است، می‌توانند در جهت تمایل به ورزش همگانی، جوانان را درگیر سازند. همان‌طور که پاتنام (۲۰۰۱) نیز سرمایه اجتماعی را مجموع منابعی می‌داند که از طریق روابط بین افراد، شبکه‌های اجتماعی و هنجارهای متقابل و اعتماد تولید می‌شود. سرمایه اجتماعی به بیان ویژگی‌هایی از یک سازمان و یا یک ساختار اجتماعی می‌پردازد. ویژگی‌هایی مانند اعتماد، هنجارها و شبکه‌هایی که جامعه را در فعالیت‌های هماهنگ کارآمد می‌سازد و انجام کارهای بزرگ را ممکن می‌سازد (پاتنام، ۲۰۰۱).

رفتارهای اجتماعی مطلوب نیز موجب می‌شوند تا جوانان به ورزش همگانی تمایل پیدا کنند. در واقع، می‌توان گفت که در شرایطی که در کشور ما، شرایط کافی برای ورزش همگانی وجود ندارد، جوانان با رفتارهای اجتماعی مطلوب جمعی که از خود بروز می‌دهند، به تحقق اهداف ورزش همگانی کمک می‌کنند. این جوانان با هدف یاری رسانی به دیگر افراد در جهت رسیدن به رشد و سلامت فعالیت می‌کنند. برای مثال با اطلاع رسانی در شبکه‌های اجتماعی و با ذکر فواید مطلوب ورزش همگانی، جایگاه خود را در جامعه اثبات می‌کنند و علاوه بر برانگیختن احترام و ارزش دیگران نسبت به خود، تمهیداتی در جهت تمایل به ورزش فراهم می‌آورند. بنابراین، همان‌طور که مطابق با آیزنبرگ و فابس در سال ۱۹۹۸ براساس مطالعات و پژوهش‌های انجام یافته تاکنون می‌توان چهار نوع رفتار اجتماعی مطلوب را معرفی نمود که عبارتند از: رفتارهای اجتماعی مطلوب نوع دوستانه^۱، رفتارهای اجتماعی مطلوب متابعت‌آمیز^۲، رفتارهای اجتماعی مطلوب هیجانی^۳ و رفتارهای اجتماعی مطلوب جمعی^۴. رفتارهای اجتماعی مطلوب نوع دوستانه تحت عنوان کمک داوطلبانه به دیگران به دلیل نگرانی نسبت به رفاه و نیازهای دیگران تعریف شده است که به واسطه‌ی پاسخگویی از روی همدردی، هنجارها و اصول درون‌سازی شده ثابت برای کمک به دیگران بروز می‌کند (آیزنبرگ و فابس، ۱۹۹۸). رفتارهای اجتماعی

-
- 1- Altruistic prosocial behaviors
 - 2- Compliant prosocial behaviors
 - 3- Emotional prosocial behaviors
 - 4- Public prosocial behaviors

مطلوب متابعت آمیز تحت عنوان یاری رسانی به دیگران در پاسخ به درخواست کلامی یا غیر کلامی تعریف شده است (آیزنبرگ، کامرون، تریون و دودز، ۱۹۸۱). رفتارهای اجتماعی مطلوب هیجانی تحت عنوان تمایل به یاری رساندن به دیگران تحت شرایط هیجانی تعریف شده است. رفتارهای اجتماعی مطلوب جمعی در حضور دیگران به دلیل کسب تأیید، احترام دیگران (همسالان، والدین) و افزایش ارزش فردی صورت می‌گیرد (بومستر، گلفارب و کانترل، ۱۹۹۲).

از طرفی دیگر جوانان تمایلات خود به ورزش همگانی را بر اساس سرمایه فرهنگی (طرح واره‌های ذهنی خود و ارزشی که برای آن قائل هستند) پیدا می‌کنند. هم‌چنین آن دسته از جوانانی که به ورزش تمایل پیدا می‌کنند، نگرش‌ها و معرفت‌هایی از سوی والدین در باره ورزش، کسب می‌کنند که این نگرش‌ها و شناخت‌ها موجب می‌شود که آنان به ورزش تمایل پیدا کنند. بورديو مقوله‌های علم و دانش را سرمایه فرهنگی می‌داند، به عبارت دیگر سرمایه فرهنگی به «صورت‌هایی از دانش، مهارت‌ها، آموزش و مزایایی که هر فردی واجد آن است و به او اجازه می‌دهد که جایگاه بالاتری در جامعه کسب کند»، گفته می‌شود. از دیدگاه بورديو، پدران به فرزندان خود (با انتقال نگرش‌ها و معرفت‌هایی که در سیستم آموزشی جاری به موفقیت آنان کمک می‌کند) سرمایه فرهنگی می‌بخشند (بورديو، ۱۹۸۶). از این رو شناخت سرمایه فرهنگی شرکت کنندگان در ورزش همگانی به صورت متقابل از فرهنگ جامعه تأثیر گرفته و بر آن تأثیر می‌گذارد.

هم‌چنین، می‌توان گفت که در گرایش به ورزش همگانی، جوانان با فرهنگ‌های گوناگون می‌توانند با استفاده از هوش فرهنگی خود را با افرادی دیگر با فرهنگ‌های متفاوت سازگار کنند. بنابراین جوانان با در نظر گرفتن جنبه‌های مختلف هوش فرهنگی که در انگیزش، شناخت، راهبرد و رفتار آنان نمود پیدا می‌کند، به ورزش همگانی گرایش یافته و دارای نمود مناسبی در آن می‌توانند باشند. همان‌طور که ارلی و آنگ در سال ۲۰۰۳ مطرح نمودند، هوش فرهنگی، قابلیت یادگیری الگوهای جدید در تعاملات فرهنگی و ارائه پاسخ‌های رفتاری صحیح به این الگوها می‌باشد. آن‌ها معتقد بودند در مواجهه با موقعیت‌های فرهنگی جدید، به زحمت می‌توان علائم و نشانه‌های آشنایی یافت که بتوان از آن‌ها در برقراری ارتباط سود جست (ارلی و آنگ، ۲۰۰۳). از این‌رو، در ورزش همگانی، عدم وجود هوش فرهنگی می‌تواند مانعی برای عدم برقراری ارتباط با دیگران و تمایل افراد به ورزش همگانی باشد.

عاملی دیگر که می‌تواند بر ورزش همگانی تأثیر داشته باشد، جهت‌گیری مذهبی است. جوانان ورزشکار از مذهب و اعتقادات خود به عنوان یکی از منابع حمایت و پشتیبانی روحی و روانی و برای غلبه بر چالش‌ها و عدم اطمینان در رقابت‌ها استفاده می‌کنند و معنا و مفهوم خاصی برای زندگی ورزشی خود می‌یابند. مریبان نیز ممکن است به اشکال مختلف از اعتقادات دینی و مذهبی برای برقراری وحدت و هم‌بستگی تیمی در بین ورزشکاران خود استفاده کنند.

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

به‌طور کلی از دیدگاه آلپورت، مذهب طیفی است که از یک سو برای افراد معنایی ابزاری دارد و از سوی دیگر نوعی معنا و معنایابی است که خود انگیزه اصلی زندگی است و ارزش درونی دارد و به دیگر محرک‌ها نیازی ندارد. با توجه به این تقسیم‌بندی، فرض آلپورت این بود که مذهب بیرونی‌تر کم‌تر از مذهب درونی جنبه درمان‌گرانه و پیش‌گیرانه دارد. مذهب درونی به شکل ابزاری نیست و هم‌چنین وسیله‌ای برای کنترل ترس‌ها و کسب آسایش و راحتی و یا تلاش برای والاگرایی جنسی یا آرزوهای کمال‌جویانه نیست. این مذهب یک تعهد همه‌جانبه است. این تعهد علاوه بر اینکه هوشمندانه است، اساساً انگیزشی است. چنین مذهبی هر آنچه را در تجربه خود قرار گیرد پوشش می‌دهد و هر آنچه فرا تجربی باشد نیز از دایره آن خارج نیست. او معتقد بود که تنها مذهب با جهت‌گیری درونی است که سلامت روانی را تضمین می‌کند (آلپورت، ۱۹۶۸). همان‌طور که روشن شد در جهت‌گیری مذهبی درونی ایمان به خودی خود به‌عنوان یک ارزش متعالی تلقی می‌شود و نه وسیله‌ای برای دستیابی به اهداف در نظر گرفته می‌شود. اما در جهت‌گیری مذهبی بیرونی، مذهب امری خارجی و ابزاری برای ارضای نیازهای فردی از قبیل مقام و امنیت مورد استفاده قرار می‌گیرد. به عبارت دیگر از دین به‌عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به حاجات خود استفاده می‌شود (خدایانه‌ی و خاکسار بلداجی، ۱۳۸۴). با توجه به آنچه که گفته شد در جهت‌گیری مذهبی افرادی که جهت‌گیری مذهبی درونی دارند به دنبال یک ارزش متعالی هستند و برای رسیدن به سلامتی دارای انگیزه هستند و به ورزش همگانی روی می‌آورند. از طرفی دیگر، افرادی که جهت‌گیری مذهبی بیرونی دارند، فقط به دنبال رسیدن به هدف هستند و از عوامل موجود به‌عنوان وسیله‌ای برای رسیدن به آن استفاده می‌کنند، بنابراین برای رسیدن به سلامتی، ورزش را وسیله‌ای برای آن می‌دانند و گاهی در میانه راه باز می‌مانند زیرا انگیزه‌ی قوی‌ای ندارند.

با ذکر مطالب فوق، در این پژوهش به این امر پرداخته می‌شود که چه رابطه‌ای بین عوامل اجتماعی - فرهنگی (حمایت اجتماعی، پذیرش اجتماعی، سرمایه اجتماعی، گرایش مطلوب اجتماعی، سرمایه فرهنگی، هوش فرهنگی و جهت‌گیری مذهبی) و تمایل جوانان به ورزش همگانی وجود دارد؟ و فرضیه‌های زیر مورد آزمون قرار می‌گیرند:

- ۱- بین حمایت اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد
- ۲- بین پذیرش اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد
- ۳- بین سرمایه اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد
- ۴- بین رفتار مطلوب اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی معناداری رابطه وجود دارد
- ۵- بین سرمایه فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد
- ۶- بین هوش فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد
- ۷- بین جهت‌گیری مذهبی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد

روش

پژوهش حاضر از نظر نوع پژوهش از نوع کاربردی و بر اساس مسیر از نوع توصیفی، بر اساس زمان از نوع مقطعی و بر اساس اجرا از نوع میدانی بوده است که بر روی جوانان شهر تهران انجام شده است. جامعه آماری پژوهش که نمونه آماری از آن انتخاب شده است، کلیه جوانان ساکن در شهر تهران می‌باشند که بر اساس جدول برگرفته از گلن دی ایزرائیل (۲۰۰۸ آنالین) (برگرفته از میرزایی، ۱۳۸۸)، به میزان ۳۷۰ نفر تعیین و برای اطمینان از عدم تورش ۴۰۰ نفر به عنوان نمونه‌ی نهایی انتخاب گردید و با روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای نمونه‌گیری انجام شده است. در این پژوهش از هفت پرسشنامه‌ی استاندارد شده استفاده گردیده است که به شرح زیر است:

مقیاس چند بعدی حمایت اجتماعی ادراک شده زیمت و همکارانش که در این پژوهش پایایی پرسشنامه‌ی فوق از طریق آزمون آلفای کرونباخ و اعتبار سازه از طریق آزمون kmo (کیرز - میر - اولکین و آزمون بارتلت) مورد بررسی قرار گرفته است. آلفای کرونباخ به دست آمده برای این پرسشنامه ۰/۹۴ است و اعتبار سازه برابر ۰/۸۶ است که هر دو حاکی از پایایی و اعتبار بالای پرسشنامه است.

مقیاس پذیرش اجتماعی کراون و مارلو (SDS) که در این پژوهش پایایی پرسشنامه‌ی فوق از طریق آزمون آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفته است. آلفای کرونباخ به دست آمده برای این پرسشنامه ۰/۹۱ است که حاکی از پایایی بالای پرسشنامه است. اعتبار پرسشنامه از طریق اعتبار محتوا (CVR) مشخص شده است که میانگین کل CVR ابزار برابر با ۰/۸۴ به دست آمد.

پرسشنامه سرمایه اجتماعی دلاویز که در این پژوهش پایایی پرسشنامه‌ی فوق از طریق آزمون آلفای کرونباخ و اعتبار سازه از طریق آزمون kmo (کیرز - میر - اولکین و آزمون بارتلت) مورد بررسی قرار گرفته است. آلفای کرونباخ به دست آمده برای این پرسشنامه ۰/۷۰ است و اعتبار سازه برابر ۰/۵۲ است که هر دو حاکی از پایایی بالا و اعتبار قابل قبول پرسشنامه است.

مقیاس گرایش‌های اجتماعی مطلوب تجدید نظر شده کارلو و همکاران که در این پژوهش پایایی پرسشنامه‌ی فوق از طریق آزمون آلفای کرونباخ و اعتبار سازه از طریق آزمون kmo (کیرز - میر - اولکین و آزمون بارتلت) مورد بررسی قرار گرفته است. آلفای کرونباخ به دست آمده برای این پرسشنامه ۰/۷۱ است و اعتبار سازه برابر ۰/۵۳ است که هر دو حاکی از پایایی بالا و اعتبار قابل قبول پرسشنامه است. پرسشنامه سرمایه فرهنگی بوردیو که در این پژوهش پایایی پرسشنامه‌ی فوق از طریق آزمون آلفای کرونباخ و اعتبار سازه از طریق آزمون kmo (کیرز - میر - اولکین و آزمون بارتلت) مورد بررسی قرار گرفته است. آلفای کرونباخ به دست آمده برای این پرسشنامه ۰/۸۴ است و اعتبار سازه برابر ۰/۵۷ است که هر دو حاکی از پایایی بالا و اعتبار قابل قبول پرسشنامه است.

پرسشنامه هوش فرهنگی آنگ و همکاران که در این پژوهش پایایی پرسشنامه‌ی فوق از طریق آزمون آلفای کرونباخ و اعتبار سازه از طریق آزمون kmo (کیرز - میر - اولکین و آزمون بارتلت) مورد

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

بررسی قرار گرفته است. آلفای کرونباخ به دست آمده برای این پرسشنامه ۰/۷۹ است و اعتبار سازه برابر ۰/۶۳ است که هر دو حاکی از پایایی بالا و اعتبار قابل قبول پرسشنامه است.

پرسشنامه سنجش جهت‌گیری‌های درونی و بیرونی مذهبی آپورت که در این پژوهش پایایی پرسشنامه‌ی فوق از طریق آزمون آلفای کرونباخ و اعتبار سازه از طریق آزمون kmo (کیرز-میر-اولکین و آزمون بارتلت) مورد بررسی قرار گرفته است. آلفای کرونباخ به دست آمده برای این پرسشنامه ۰/۹۲ است و اعتبار سازه برابر ۰/۷۳ است که هر دو حاکی از پایایی بالا و اعتبار قابل قبول پرسشنامه است. پرسشنامه تمایل به ورزش همگانی، پرسشنامه‌ای پژوهشگر ساخت بوده که متشکل از ۲۳ سوال است. که از دو بخش تشکیل شده، بخش اول شامل ۵ گویه است که مربوط به متغیرهای جمعیت‌شناختی است (سن، جنسیت، تحصیلات، وضعیت تأهل، وضعیت شغل) و بخش دوم شامل ۱۸ گویه است که مربوط به متغیر وابسته (تمایل به ورزش همگانی) است. اعتبار پرسشنامه از طریق اعتبار محتوا مشخص شده است که میانگین کل CVR ابزار برابر با ۰/۸۶ به دست آمد. هم‌چنین، اعتبار سازه از طریق آزمون kmo (کیرز-میر-اولکین و آزمون بارتلت) مورد بررسی قرار گرفته است. اعتبار سازه به دست آمده برابر ۰/۷۷ است که هر دو حاکی از اعتبار بالای پرسشنامه است. پایایی ابزار از طریق روش آلفای کرونباخ مشخص شده است که میزان آلفای به دست آمده برابر با ۰/۸۹ به دست آمده که حاکی از پایایی بالای ابزار بود.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها با توجه به اینکه شرایط آزمون پارامتری - توزیع نورمال که از طریق نمونه‌گیری تصادفی، برابری واریانس‌ها و نیز پیوسته بودن مقیاس - مهیا بود، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده گردید.

یافته‌ها

فرضیه‌ی اول: بین حمایت اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه

معناداری وجود دارد

جدول (۱): ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین حمایت اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی

متغیرها	تمایل جوانان به ورزش همگانی	حمایت اجتماعی
ضریب همبستگی	۱/۰۰۰	۰/۷۱۲ ^{***}
سطح معناداری	.	۰/۰۰۰
تعداد	۴۰۰	۴۰۰
ضریب همبستگی	۰/۷۱۲ ^{***}	۱/۰۰۰
سطح معناداری	۰/۰۰۰	.
تعداد	۴۰۰	۴۰۰

طبق جدول شماره‌ی ۱، بین حمایت اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی در سطح ۹۹ درصد اطمینان رابطه‌ی معناداری وجود دارد. بنابر میزان r به دست آمده شدت این رابطه بسیار قوی است.

فرضیه ی دوم: بین پذیرش اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد

جدول (۲): ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین تمایل جوانان به ورزش همگانی و پذیرش اجتماعی

متغیرها	ضریب همبستگی	تمایل جوانان به ورزش همگانی	پذیرش اجتماعی
تمایل جوانان به ورزش همگانی	ضریب همبستگی	۱/۰۰۰	۰/۰۵۳
	سطح معناداری	.	۰/۲۹۳
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰
پذیرش اجتماعی	ضریب همبستگی	۰/۰۵۳	۱/۰۰۰
	سطح معناداری	۰/۲۹۳	.
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰

طبق داده‌های جدول شماره‌ی ۲، بین پذیرش اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

فرضیه ی سوم: بین سرمایه اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد

جدول (۳): ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین تمایل جوانان به ورزش همگانی و سرمایه اجتماعی

متغیرها	ضریب همبستگی	تمایل جوانان به ورزش همگانی	سرمایه اجتماعی
تمایل جوانان به ورزش همگانی	ضریب همبستگی	۱/۰۰۰	۰/۶۷۵ ^{**}
	سطح معناداری	.	۰/۰۰۰
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰
سرمایه اجتماعی	ضریب همبستگی	۰/۶۷۵ ^{**}	۱/۰۰۰
	سطح معناداری	۰/۰۰۰	.
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰

طبق داده‌های جدول شماره‌ی ۳، بین تمایل جوانان به ورزش همگانی و سرمایه اجتماعی در سطح ۹۹ درصد اطمینان رابطه‌ی معناداری وجود دارد. با توجه به میزان I به دست آمده شدت رابطه قوی می‌باشد.

فرضیه ی چهارم: بین رفتار مطلوب اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد

جدول (۴): ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین رفتار مطلوب اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی

متغیرها	ضریب همبستگی	تمایل جوانان به ورزش همگانی	رفتار مطلوب اجتماعی
تمایل جوانان به ورزش همگانی	ضریب همبستگی	۱/۰۰۰	۰/۱۳۴ ^{**}
	سطح معناداری	.	۰/۰۰۷
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰
رفتار مطلوب اجتماعی	ضریب همبستگی	۰/۱۳۴ ^{**}	۱/۰۰۰
	سطح معناداری	۰/۰۰۷	.
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

طبق داده‌های جدول شماره‌ی ۴: بین رفتار مطلوب اجتماعی و تمایل جوانان به ورزش همگانی در سطح ۹۹ درصد اطمینان رابطه‌ی معنادار وجود دارد. میزان I به دست آمده نشان می‌دهد شدت این رابطه ضعیف است.

فرضیه‌ی پنجم: بین سرمایه فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد

جدول (۵): ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین سرمایه فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی

متغیرها	ضریب همبستگی	تمایل جوانان به ورزش همگانی	سرمایه فرهنگی
تمایل جوانان به ورزش همگانی	۰/۰۳۰	۱/۰۰۰	۰/۰۳۰
	سطح معناداری	۰	۰/۵۵۳
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰
سرمایه فرهنگی	۰/۰۳۰	۰/۰۳۰	۱/۰۰۰
	سطح معناداری	۰/۵۵۳	۰
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰

طبق داده‌های جدول شماره‌ی ۵: بین سرمایه فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

فرضیه‌ی ششم: بین هوش فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد

جدول (۶): ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین هوش فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی

متغیرها	ضریب همبستگی	تمایل جوانان به ورزش همگانی	هوش فرهنگی
تمایل جوانان به ورزش همگانی	۰/۰۸۸	۱/۰۰۰	۰/۰۸۸
	سطح معناداری	۰	۰/۰۷۹
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰
هوش فرهنگی	۰/۰۸۸	۰/۰۸۸	۱/۰۰۰
	سطح معناداری	۰/۰۷۹	۰
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰

طبق داده‌های جدول شماره‌ی ۶: بین هوش فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

فرضیه‌ی هفتم: بین جهت گیری مذهبی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه معناداری وجود دارد

جدول (۷): ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین جهت گیری مذهبی بیرونی و تمایل جوانان به ورزش همگانی

متغیرها	ضریب همبستگی	تمایل جوانان به ورزش همگانی	جهت گیری مذهبی بیرونی
تمایل جوانان به ورزش همگانی	۰/۰۰۵	۱/۰۰۰	۰/۰۰۵
	سطح معناداری	۰	۰/۹۲۷
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰
جهت گیری مذهبی بیرونی	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۱/۰۰۰
	سطح معناداری	۰/۹۲۷	۰
	تعداد	۴۰۰	۴۰۰

تغییرات اجتماعی - فرهنگی، سال هفدهم، شماره شصت و چهارم، بهار ۱۳۹۹

طبق داده‌های جدول شماره ۷، بین جهت گیری مذهبی بیرونی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

جدول (۸): ضریب همبستگی پیرسون رابطه بین جهت گیری مذهبی درونی و تمایل جوانان به ورزش همگانی

متغیرها	تمایل جوانان به ورزش همگانی	جهت گیری مذهبی درونی
ضریب همبستگی	۱/۰۰۰	۰/۰۶۶
سطح معناداری	.	۰/۱۸۸
تعداد	۴۰۰	۴۰۰
ضریب همبستگی	۰/۰۶۶	۱/۰۰۰
سطح معناداری	۰/۱۸۸	.
تعداد	۴۰۰	۴۰۰

طبق داده‌های جدول شماره ۸، بین جهت گیری مذهبی درونی و تمایل جوانان به ورزش همگانی رابطه‌ی معناداری وجود ندارد.

جهت بررسی تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، جهت گیری مذهبی، هوش فرهنگی و سرمایه فرهنگی بر تمایل جوانان به ورزش همگانی از آزمون رگرسیون خطی به روش هم‌زمان استفاده شد.

جدول (۹): خلاصه مدل رگرسیون تأثیر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی و رفتار مطلوب اجتماعی بر تمایل جوانان به ورزش همگانی

مدل	مجموع ضرایب تعیین	درجه آزادی	میانگین ضرایب تعیین	F	سطح معناداری	ضریب همبستگی	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
۱	۴۳۴۷۱/۱۷۵	۲۱	۲۰۷۰/۱۹۹	۹۲/۰۷۸	۰/۰۰۰	۰/۹۱۵	۰/۸۲۷	۴/۷۴۲
	باقیمانده	۳۷۸	۲۲/۴۸۳					
	جمع	۳۹۹	۵۱۹۷۲/۷۶۰					

a. پیش بینی مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، هوش فرهنگی، سرمایه فرهنگی و جهت گیری مذهبی
b. متغیر وابسته: تمایل جوانان به ورزش همگانی

جدول شماره ۹ خلاصه مدل را نشان می دهد. مقدار ضریب همبستگی (R) بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، جهت گیری مذهبی، هوش فرهنگی و سرمایه فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی، ۰/۹۱۵ می باشد که نشان می دهد بین مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، جهت گیری مذهبی، هوش فرهنگی و سرمایه فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی همبستگی قوی وجود دارد. همچنین مقدار ضریب تعیین تعدیل شده که برابر با ۰/۸۲۷ می باشد، نشان می دهد که ۸۲/۷ درصد از کل تغییرات تمایل جوانان به ورزش همگانی وابسته به مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، جهت گیری مذهبی، هوش فرهنگی و سرمایه فرهنگی ذکر شده در این معادله است. به عبارت دیگر مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، جهت گیری مذهبی، هوش فرهنگی و سرمایه فرهنگی، تغییرات تمایل جوانان

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

به ورزش همگانی را پیش‌بینی می‌کنند. همچنین، با توجه به معنی داری مقدار آزمون $F(92/078)$ در سطح خطای کوچک‌تر از $0/05$ ، می‌توان نتیجه گرفت که مدل رگرسیونی تحقیق مرکب از متغیر مستقل (مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، جهت‌گیری مذهبی، هوش فرهنگی و سرمایه فرهنگی) و متغیر وابسته (تمایل جوانان به ورزش همگانی) مدل نسبتاً خوبی بوده و مؤلفه‌های سرمایه اجتماعی، پذیرش اجتماعی، حمایت اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی، جهت‌گیری مذهبی، هوش فرهنگی و سرمایه فرهنگی تا حدودی قادر هستند تغییرات تمایل جوانان به ورزش همگانی را تبیین کنند.

جدول (۱۰): مدل ضرایب رگرسیونی هر یک از متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته

مدل	ضرایب غیر استاندارد			استاندارد
	B	Std. Error	Beta	
۱	-۷/۵۷۳	۴/۴۴۵		
	(ثابت)			
	۰/۰۳۶	۰/۰۳۲	۰/۰۲۴	۱/۱۲۸
	۰/۰۲۰۳	۰/۰۷۱	۰/۰۶۲	۲/۸۶۰
	۱/۶۳۱	۰/۰۶۷	۰/۶۹۱	۲۴/۳۰۸
	۰/۰۶۴	۰/۰۸۵	۰/۰۱۷	۰/۷۵۱
	۰/۱۹۹	۰/۱۴۲	۰/۰۴۰	۱/۴۰۰
	۰/۳۵۶	۰/۱۱۶	۰/۰۹۳	۳/۰۸۳
	۰/۱۱۴	۰/۱۹۸	۰/۰۱۵	۰/۵۷۵
	۰/۰۰۱	۰/۲۲۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۶
	۰/۲۵۰	۰/۱۸۳	۰/۰۳۴	۱/۳۶۴
	۰/۰۹۴	۰/۱۴۹	۰/۰۲۵	۰/۶۲۸
	۰/۸۶۶	۰/۱۴۴	۰/۲۲۰	۶/۰۲۱
	۰/۲۷۶	۰/۱۱۴	۰/۰۷۷	۲/۴۲۱
	۰/۰۷۹	۰/۰۵۸	۰/۰۳۹	۱/۳۶۷
	۰/۱۶۵	۰/۰۸۰	۰/۰۵۹	۲/۰۶۵
	۰/۰۳۰	۰/۱۲۷	۰/۰۰۶	۰/۲۳۶
	۰/۰۶۲	۰/۱۱۹	۰/۰۱۴	۰/۵۱۹
	۰/۰۱۴	۰/۱۱۹	۰/۰۰۳	۰/۱۲۰
	۰/۰۰۹	۰/۱۱۳	۰/۰۰۲	۰/۰۸۳
	۰/۰۹۲	۰/۰۸۲	۰/۰۲۸	۱/۱۲۰
	۰/۰۷۷	۰/۰۵۵	۰/۰۴۱	۱/۴۱۴
	۰/۰۱۰	۰/۰۷۷	۰/۰۰۴	۰/۱۲۸

a. متغیر وابسته: تمایل جوانان به ورزش همگانی

جدول شماره‌ی ۱۰: نتایج مربوط به میزان تأثیر هر متغیر در مدل و هم‌چنین میزان همبستگی بین آن‌ها را نشان می‌دهد. در این جدول، تفسیر ضرایب رگرسیونی براساس ضریب بتا (Beta) انجام می‌گیرد. زیرا این آماره نشان دهنده ضریب رگرسیونی استاندارد شده هر یک از متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته تحقیق می‌باشد. بنابراین، می‌توانیم با استفاده از آن سهم نسبی هر متغیر مستقل در مدل را مشخص کنیم. مقایسه متغیرها نشان می‌دهد که:

تغییرات اجتماعی - فرهنگی، سال هفدهم، شماره شصت و چهارم، بهار ۱۳۹۹

۱- تأثیر مؤلفه‌های اعتماد، همبستگی، رفتار مطلوب نوع دوستانه، حمایت دوستان و دیگران و جهت‌گیری مذهبی درونی بر تمایل جوانان به ورزش همگانی معنی‌دار است. اما، سایر مؤلفه‌ها بر تمایل جوانان به ورزش همگانی تأثیری نداشته‌اند.

۲- مؤلفه‌های اعتماد، همبستگی، رفتار مطلوب نوع دوستانه، حمایت دوستان و دیگران و جهت‌گیری مذهبی درونی به ترتیب با ضریب تأثیر ۰/۰۶۲، ۰/۰۶۹۱، ۰/۰۹۳، ۰/۲۲۰، ۰/۰۷۷، ۰/۰۵۹ بر روی متغیر تمایل جوانان به ورزش همگانی تأثیر مستقیم داشته است. این بدین معنا است که به ازای افزایش یک انحراف استاندارد در مؤلفه‌های اعتماد، همبستگی، رفتار مطلوب نوع دوستانه، حمایت دوستان و دیگران جهت‌گیری مذهبی درونی، تمایل جوانان به ورزش همگانی افزایش می‌یابد.

۳- بر اساس ضرایب بتا، به ترتیب اولویت تأثیرگذاری مؤلفه‌های عوامل اجتماعی و عوامل فرهنگی در جدول شماره‌ی ۱۱ آمده است.

جدول (۱۱): اولویت‌بندی تأثیرگذاری مؤلفه‌های عوامل اجتماعی و عوامل فرهنگی

ردیف	مؤلفه	ضریب بتا	اولویت
۱	همبستگی اجتماعی	۰/۶۹۱	اول
۲	حمایت دوستان	۰/۲۲۰	دوم
۳	رفتار مطلوب نوع دوستانه	۰/۰۹۳	سوم
۴	حمایت دیگران	۰/۰۷۷	چهارم
۵	اعتماد اجتماعی	۰/۰۶۲	پنجم
۶	جهت‌گیری مذهبی درونی	۰/۰۵۹	ششم
۷	سرمایه عینی	۰/۰۴۱	هفتم
۸	رفتار مطلوب ناشناس	۰/۰۴۰	هشتم
۹	جهت‌گیری مذهبی بیرونی	۰/۰۳۹	نهم
۱۰	رفتار مطلوب هیجانی	۰/۰۳۴	دهم
۱۱	سرمایه بدنی و فکری	۰/۰۲۸	یازدهم
۱۲	حمایت خانواده	۰/۰۲۵	دوازدهم
۱۳	پذیرش اجتماعی	۰/۰۲۴	سیزدهم
۱۴	مشارکت اجتماعی	۰/۰۱۷	چهاردهم
۱۵	رفتار مطلوب هیجانی	۰/۰۱۵	پانزدهم
۱۶	دانش با شناخت	۰/۰۱۴	شانزدهم
۱۷	راهبرد با فراشناخت	۰/۰۰۶	هفدهم
۱۸	سرمایه نهادی	۰/۰۰۴	هجدهم
۱۹	اتکیزی	۰/۰۰۳	نوزدهم
۲۰	رفتاری	۰/۰۰۲	بیستم
۲۱	رفتار مطلوب متابعت آمیز	۰/۰۰۰	بیست و یکم

بر اساس نتایج جدول شماره‌ی ۱۱، همبستگی اجتماعی در اولویت اول، و به ترتیب حمایت اجتماعی دوستان، رفتار مطلوب نوع دوستانه، حمایت اجتماعی دیگران، اعتماد اجتماعی، جهت‌گیری مذهبی درونی، سرمایه عینی، رفتار مطلوب ناشناس، جهت‌گیری مذهبی بیرونی، رفتار مطلوب هیجانی، سرمایه بدنی و فکری، حمایت، اجتماعی خانواده، پذیرش اجتماعی، مشارکت اجتماعی، رفتار مطلوب هیجانی،

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

دانش با شناخت، راهبرد با فراشناخت، سرمایه نهادی، انگیزشی، رفتاری، رفتار مطلوب متابعت آمیز در اولویت دوم تا بیست و یکم قرار گرفته‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

در عصر حاضر، ورزش به عنوان یک ابزار چند بعدی با تأثیرات گسترده جایگاه و نقش ارزش‌مند خود را در اقتصاد، سلامتی افراد، گذران اوقات فراغت سالم و با نشاط و لذت بخش، در آموزش و پرورش مردم به ویژه نسل جوان، در ایجاد روابط اجتماعی بین افراد، در پیش‌گیری از ابتلا به بیماری‌ها و مفاسد اخلاقی و اجتماعی و کاربردهای دیگر، متجلی ساخته است. ورزش یکی از شیوه‌هایی است که افراد می‌توانند با استفاده از آن بر فشارهای جسمی، روحی و روانی قایق آیند. تحقیقات انجام شده در مورد اثر فعالیت‌های ورزشی بر سلامت جسمی، روانی، طول عمر، شادابی، گسترش روابط اجتماعی و غنی‌سازی اوقات فراغت باعث شده تا مشارکت مردم در ورزش‌ها به ویژه شرکت آنان در انواع ورزش‌های همگانی در جهان افزایش یابد و به همین دلیل است که امروز اغلب کشورهای پیشرفته جهان در برنامه ریزی‌ها و سازماندهی ورزش همگانی کشور خود با دیگر کشورها رقابت می‌کنند و مرتباً در حال ارائه برنامه‌های خلاق برای رشد این ورزش هستند. بدیهی است هر کشوری از این موج فزاینده عقب بیافتد، به هیچ وجه نمی‌تواند خلاء ایجاد شده را پر نماید و نهایتاً تفاوت در بهره‌وری از تأثیرات ورزش و فعالیت‌های حرکتی روشن است. بنابراین در ضرورت توجه به ورزش همگانی، چه از طرف دولت‌ها برای برنامه‌ریزی و توسعه آن و چه از طرف مردم برای شرکت در انواع این ورزش‌ها، هیچ‌گونه شک و شبه‌ای وجود ندارد. مطالعات نشان می‌دهد که حتی در بسیاری از کشورها و از جمله ایران توجه به این ورزش‌ها و اولویت دادن به آن‌ها از ضروریات است اما اینکه چرا در کشور ما در مقایسه با کشورهای دیگر هنوز درصد مهمی از مردم در این نوع ورزش شرکت نمی‌کنند، مشخص نیست و تاکنون هم سنجش دقیقی از ورزش همگانی و عدم دلیل شرکت مردم در آن انجام نشده است تا مشخص گردد علت عدم تمایل مردم چه بوده است. بنابراین، می‌توان گفت که این پژوهش در صدد این است تا رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل به ورزش همگانی را مشخص نماید که بنابر نتایج این پژوهش بین حمایت اجتماعی، سرمایه‌ی اجتماعی و رفتار مطلوب اجتماعی و تمایل به ورزش همگانی رابطه وجود دارد.

ورزش همگانی با وجود سادگی حرکات در زمینه‌های سلامت شهروندان می‌تواند نقش مهمی را بر عهده بگیرد. از طرف دیگر این نوع ورزش رایگان است و نیاز به سرمایه‌گذاری آن‌چنانی جوانان ندارد. به همین علت بررسی رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان به ورزش همگانی ضرورت دارد زیرا از طریق شناسایی آن می‌توان به بهترین نوع به مدیران و برنامه‌ریزان کلان دولتی، کمک کرد تا با یک برنامه‌ریزی دقیق، ورزش را در اوقات فراغت جوانان زندگی ورزش محور را به‌عنوان سبک زندگی خویش انتخاب کنند. تریستان و گارن (۲۰۱۳: ۳۸۱) در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که آموزش و تعلیم ورزش به صورت مداوم می‌تواند تأثیر معناداری در فعالیت‌های بدنی و همچنین تثبیت موفقیت

اجتماعی - اقتصادی و فرهنگی دانشجویان تربیت بدنی داشته باشد. نتایج تحقیق وونگ (۲۰۱۰: ۵۹) نیز نشان داد که افرادی که در طول زندگی خود فعالیت بدنی متوسط تا شدید در قالب ورزش‌های همگانی دارند، در مقایسه با افرادی که زندگی غیر فعال و بی تحرکی دارند استرس، افسردگی و اضطراب کم‌تری را تجربه می‌کنند و شرکت کنندگان در فعالیت‌های ورزشی همگانی مشکلات اجتماعی و فرهنگی کم‌تری دارند. بنابراین، به نظر می‌رسد ورزش به‌عنوان راه حل راهبردی و ورزش همگانی به‌عنوان وسیله‌ای ارزان قیمت و فرح بخش می‌تواند مشکل تناسب اندام و از طرف دیگر مشکل سلامت را در زندگی شهری به ویژه در بین جوانان به نحوی مطلوب بهبود بخشد.

از آنجا که ورزش همگانی سهل الوصول و ارزان است، تمامی دانشجویان می‌توانند از آن بهره‌مند شوند. این روش با هدف افزایش مشارکت تمام گروه‌های اجتماعی و فراهم کردن تکثرگرایی ورزش، تقویت ورزش قهرمانی، ورزش‌های رقابتی، تفریحات سالم و ورزش تفریحی پایه گذاری شده است. با این حال ورزش همگانی به شرایط جغرافیایی منطقه‌ای و عوامل فرهنگی - اجتماعی بستگی دارد و شامل همه فعالیت‌های ورزشی سازمان‌یافته و سازمان‌نیافته تفریحی و بازی‌های بومی - محلی می‌شود و مخاطب آن عام است (گاینی، ۲۰۰۸) و بنابر نتیجه‌ی به دست آمده در این پژوهش نیز مشخص گردید عوامل اجتماعی رابطه‌ی معنی‌داری با تمایل به ورزش همگانی دارند. اما موانع فرهنگی رابطه‌ی چندانی نداشته است که می‌تواند نشأت گرفته از مؤلفه‌های انتخابی در این پژوهش باشد. البته قابل ذکر است که در پیشینه‌های پژوهشی نیز عوامل فرهنگی و اجتماعی مطرح شده با عوامل اجتماعی و فرهنگی مطرح شده در این پژوهش‌هایی که به جنبه‌های اجتماعی ورزش تأکید دارند، مساله اجتماعی شدن را پیش می‌کشند و سعی می‌کنند که نشان دهند اجتماعی شدن از راه ورزش، یک فرآیند فعال یادگیری (بندورا، ۱۹۹۷) و توسعه اجتماعی (آندرسن، ۱۹۹۲) است که در نتیجه کنش متقابل با دیگران در دنیای ورزش به دست می‌آید و افراد یک سیستم از ورزش معنایی در ذهن خود دارند و بر اساس آن با دیگران به کنش متقابل می‌پردازند. توانایی‌های افراد و آموزش‌های دوران کودکی و نوجوانی اهمیت دارد و اگر شرایط اجتماعی مناسب باشد، شخص به ورزش کردن ادامه می‌دهد و در غیر این صورت یا شاخه ورزشی خود را تغییر می‌دهد و یا به‌طور کلی از ورزش کناره‌گیری می‌نماید (آکرز، ۱۹۸۵، به نقل از کریمی، ۱۳۹۶) و برخی از تحقیقات که بر جنبه‌های فرهنگی ورزش تأکید کرده اند بیش تر به نژادها و قومیت‌ها و همچنین به چگونگی مشارکت افراد در ورزش تأکید شده است و برخی خواسته‌اند که ثابت کنند که ورزش وسیله‌ای است که تفاوت‌ها و تبعیض‌های نژادی و قومی را برطرف می‌کند. در مقابل تعدادی از تحقیقات خواسته‌اند ثابت کنند که در ورزش مانند دیگر نهادهای اجتماعی، تبعیض‌های نژادی و قومی اثرات زیادی بر مشارکت افراد در ورزش‌های گوناگون دارد (لهسای زاده، جهانگیری و تامیان، ۱۳۸۵: ۵۹). این امر حاکی از نگرش‌های متفاوت در پژوهش‌های مختلف است. با توجه به نتایج پژوهش‌های فتحی (۱۳۸۴)، لهسای زاده،

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

جهانگیری و تابعیان (۱۳۸۵)، عابدینی و طالبی (۱۳۹۶)، هورن (۲۰۰۰)، نظریه‌ی خودآیینی ای چارلز هورتن کولی (۱۹۰۲)، نظریه‌ی عمل پیر بوردیو (۱۹۹۰) و نظریه‌ی فمینیستی هریس (۱۹۹۶)، چو و فلشین (۲۰۰۱) بین متغیرهای حمایت خانواده، تصور خویش از بدن، سرمایه‌ی اجتماعی، سرمایه‌ی فرهنگی و سرمایه‌ی اقتصادی شهروندان و میزان گرایش آنان به ورزش همگانی، رابطه‌ی مثبت وجود دارد، پژوهش کریمی (۱۳۹۶) نشان داد که متغیرهای جمعیت‌شناختی، متغیر نمایشی از جنبه‌های فردی، متغیر قضاوت دیگران از مدیریت فرد بر بدن، متغیر نقش رسانه‌های ارتباطی، متغیر سرمایه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و متغیر طبقه اجتماعی - اقتصادی بر گرایش دانشجویان به ورزش همگانی تأثیر داشته است. در این میان تأثیر قضاوت دیگران از مدیریت فرد بر بدن، بیش‌ترین تأثیر و متغیر سرمایه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کم‌ترین تأثیر را بر گرایش به ورزش همگانی داشت. پژوهش اسمیت (۲۰۰۳) نشان می‌دهد که عوامل اجتماعی در کیفیت تجربه فعالیت‌های فیزیکی جوانان مؤثر است. تحقیقات نسبتاً کمی به‌طور ویژه به بررسی روابط همسالان در زمینه‌های فعالیت‌های بدنی پرداخته‌اند که ادبیات کنونی بر طبق روابط همسالان در زمینه فعالیت فیزیکی بررسی شد و بر مشارکت همسالان در خود انگاره‌ها، رفتارها و نگرش‌های اخلاقی، اثر گذاری و انگیزه تأکید دارد و نتایج بر مشارکت امکان پذیر روابط همسالان جهت درک فرآیندهای ابراز خود و مراحل رشدی تأکید داشت. پژوهش تنورپرلیسولا (۲۰۱۳) نیز با عنوان رضایت از زندگی، رضایت از اوقات فراغت و آزاد ادراک شده از شرکت کنندگان در بازسازی پارک نشان داد که رابطه معناداری بین گرایش به ورزش همگانی و عوامل اجتماعی - اقتصادی درک شده از شرایط زندگی وجود دارد.

منابع

- اسمعیلی، محمدرضا. (۱۳۹۳). بررسی ورزش همگانی شهرستان اراک بر اساس مدل SWOT، پایان‌نامه ارشد دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی.
- انوارالخولی، امین. (۱۳۹۱). ورزش و جامعه. ترجمه‌ی حمید رضا شیخی. تهران: سمت.
- جوادی‌پور، محمد و سمیع نیا، مونا. (۱۳۹۲). تبیین موقعیت راهبردی و ارائه استراتژی توسعه ورزش همگانی در ایران. پژوهش‌های مدیریت ورزشی و علوم حرکتی، ۳ (۵)، ۲۸-۱۵.
- حسین‌پور، اکرم. (۱۳۹۰). شناسایی عوامل تعیین‌کننده در مشارکت بانوان خانه‌دار منطقه ۳ شهر تهران در ورزش‌های همگانی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، دانشگاه پیام نور تهران.
- خداینه‌ی، محمد کریم. و خاکسار بلداجی. محمد علی. (۱۳۸۴). رابطه جهت‌گیری مذهبی و سازگاری روان‌شناختی در دانشجویان. مجله روان‌شناسی، شماره ۳، صص ۳۲۰-۳۰۹.

- دریایی، محمد و گندم‌کار، اسماعیل. (۱۳۹۴). ورزش و سلامت در فرهنگ ایرانی. تهران: انتشارات آرمان رشد.
- زنگی‌آبادی، علی. تاجیک، زینب. و غلامی، یونس. (۱۳۸۸). تحلیل پراکنش فضایی مبلمان ورزشی در پارک‌های شهری و تأثیر آن بر رضایت و استقبال شهروندان (مطالعه موردی: شهر اصفهان). فصلنامه جغرافیا و مطالعات محیطی، ۱(۲)، ۱۵-۳۴.
- سازمان تربیت بدنی جمهوری اسلامی ایران. (۱۳۸۴). مطالعات تفضیلی توسعه فرهنگ ورزش. تهران: انتشارات سیب سبز.
- سمیع‌نیا، مونا. پیمانی‌زاد، حسین و جوادی‌پور، محمد. (۱۳۹۲). آسیب‌شناسی راهبردی ورزش همگانی در ایران و ارائه راهکارهای توسعه بر اساس مدل SWOT. مطالعات مدیریت ورزشی، شماره ۲۰، ص ۲۳۷-۲۲۱.
- عابدینی، صمد، طالبی، شیدا. (۱۳۹۶). عوامل اجتماعی- فرهنگی مرتبط با میزان گرایش شهروندان به ورزش همگانی در خلخال. جامعه‌شناسی کاربردی، ۸(۱)، ۱۴۴-۱۳۱.
- فتحی، سروش. (۱۳۸۴). بررسی عوامل فرهنگی و اجتماعی مؤثر بر گرایش به ورزش در بین دانشجویان ورزشکار (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌های آزاد اسلامی شهر تهران). فصلنامه تخصصی جامعه‌شناسی، ۱(۴)، ۱۰۴-۷۳.
- فتحی، سروش. (۱۳۸۸). تبیین جامعه‌شناختی مشارکت ورزش دانشجویان. پژوهش‌نامه علوم اجتماعی، سال سوم، شماره ۴.
- کریمی، علی. (۱۳۹۶). ارائه مدل تأثیر عوامل اجتماعی- اقتصادی و فرهنگی بر گرایش دانشجویان به ورزش همگانی (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه پیام نور استان کرمانشاه). مطالعات علوم اجتماعی ایران، ۱۴(۳)، ۴۶-۳۱.
- لهسایی‌زاده، عبدالعلی، جهانگیری، جهانگیر، تامیان، حسن. (۱۳۸۵). بررسی عوامل مؤثر بر علاقه دانشجویان به تمرینات ورزشی. مجله علوم اجتماعی و علوم انسانی، دانشگاه شیراز، ۳۸(۱)، ۷۰-۵۹.
- مهرآیین، محمدرضا. (۱۳۸۷). نظریات جدید جامعه‌شناسی و ورزش. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- میرزایی، خلیل. (۱۳۸۸). پژوهش، پژوهشگری، پژوهش‌نامه نویسی، تهران: جامعه‌شناسان.

- Allport, G. W. (1968). The historical background of modern social psychology. En G. Lindzey y E. Aronson (Eds.), The Handbook of Social Psychology, (vol 1, pp. 1-80). New York: Addison-Wesley.

- Anderson, N. H. (1992a). Integration psychophysics and cognition. In D. Algom (Ed.), Psychophysical approaches to cognition (pp. 14-113). Amsterdam: Elsevier Sci-ence.

- Bandura, A. (1997). Social Learning Theory. Prentice - Hall Englewood Cliffs, N.J.

- Buhrmester, D., Goldfarb, J., & Cantrell, D. (1992). Self-presentation when sharing with friends and nonfriends. The Journal of Early Adolescence, 12(1), 61-79.

رابطه‌ی بین عوامل اجتماعی - فرهنگی و تمایل جوانان تهرانی به ورزش همگانی

- Cobb, S. (1976). Social support as a moderator of life stress. *Psychosomatic Medicine*, 38, 300-314.
- Early, P. C.; Ang, S. (2003). *Cultural Intelligence: Individual Interactions across Cultures*, Stanford, CA: Stanford University Press.
- Eisenberg, N., Fabes, R. A. (1998). Prosocial development. In Damon W. (Series ed.) and Eisenberg, N. (Vol. ed.), *Handbook of Child Psychology, Vol. 3: Social, Emotional, and Personality Development (5th edn.)*. Wiley, New York, pp. 701-778.
- Eisenberg-Berg, N., Cameron, E., Tryon, K., & Dodez, R. (1981). Socialization of prosocial behavior in the preschool classroom. *Developmental Psychology*, 17(6), 773-782.
- Ga'ini, A. (2008). Sports Sports Alliance, *Physical Education Education Growth* ; 1(2-11): 189-199.
- Keyes, C. L. M. (2000). Subjective change and its consequences for emotional well-being. *Motivation and Emotion*, 24 (2), 67-84.
- Keyes, C. L. M. (2005). The subjective well-being of America's youth: Toward a comprehensive assessment. *Adolescent and Family Health*, 4, 3-11.
- Smith, A. L. (2003). Peer relationships in physical activity contexts: a road less traveled in youth sport and exercise psychology research, *Psychology of Sport and Exercise* 4 (2003) 25-39
- Tennur Yerlisu, I. (2013). life satiesfacatoin leisure satiesfacatoin and percivid fridoom of park recreation participant. *jonral of procidia –social and behavoira sciences* ; 28 (7):572-591.
- Tristan, L. Wallhead, A., Garn, V. (2013). Sport education and social goals and physical education : relationships with enjoyment relatedness and leisure timephysalectivity abstract. *journal of physalectition&sport pedagogy*; 3(66): 381-389.
- Wong, C. (2010). Effect of middle – level leader and teacher emotional intelligence on school teachers' job satisfaction. *Educational management administration leadership*;38(1): 59-70.